

HUMAN RIGHTS ACTION | AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA

MINISTARSTVO RADA I SOCIJALNOG STARANJA

g-din mr Predrag Bošković, ministar

OPŠTINA NIKŠIĆ

g-din Veselin Grbović, predsjednik Opštine Nikšić

CC: g-đa Radmila Marković, direktorica Centra za socijalni rad u Nikšiću

Podgorica, 21.11.2013.

PREDMET: Zbrinjavanje šest porodica iz nikšićkog naselja Željezara II („Zverinjak“)

Poštovani gospodine Boškoviću,
Poštovani gospodine Grboviću,
Poštovana gospodo Marković,

obraćamo Vam se povodom urgentnog stambenog zbrinjavanja šest porodica iz nikšićkog naselja Željezara II („Zverinjak“) koje se, prema izvršnom sudskom rješenju, moraju iseliti iz privremenih objekata određenih za rušenje najkasnije do 25. marta 2014.

Naime, dana 11.11.2013. Akciji za ljudska prava obratio se gospodin Miodrag Todorović, vlasnik zemljišta na kojem se privremeni objekti nalaze i koji je, više puta u periodu od osam godina, davao saglasnost da se odloži izvršenje rješenja, kako se šest porodica ne bi našlo na ulici. Kako nas je prije nekoliko dana u direktnom razgovoru obavijestio g-din Todorović, on u martu izvjesno neće dati saglasnost da se odloži izvršenje (posljednji put je izvršenje uz asistenciju pripadnika MUP-a odloženo prije dva mjeseca). Naveo je da njegova porodica trpi posledice odlaganja izvršenja, pa više nema izbora osim da insistira na izvršenju.

Tim HRA je izašao na teren dana 17.11.2013. i zatekao sljedeće stanje:

- u objektima čije je rušenje zakazano za mart, nalazi se šest porodica od kojih su četiri porodice Egipćana (izbjeglice sa Kosova);
- u porodicama koje smo obišli, nalaze se dvije trudnice i šesnaestoro djece, od kojih su tri bebe. Spisak sa imenima i uzrastom djece dostavljamo u prilogu;

- djeca i trudnice žive u užasnim uslovima - u skućenim barakama je vlaga, na više mjesta nema poda nego se ispod mokrih prostirki nalazi zemlja, bez odgovarajućeg pokućstva;
- usled nedostatka prostora i pokućstva, djeca spavaju na prostirkama na podu;
- vrata i prozori su improvizovani i ne štite od hladnoće;
- improvizovana kupatila nijesu u potpunosti u upotrebi (u funkciji su uglavnom samo toalet-šolje);
- elektro-instalacije su improvizovano izolovane i očigledna je opasnost od požara.

Nakon što nas je u dopisu g-din Todorović informisao da su u izbjegličkom naselju Gračanica (Rudarski put), u vrijeme dolaska izbjeglih porodica sa Kosova, izlivena četiri ploče za temelje objekata koji bi služili za njihov smještaj, naš tim je pomenute ploče i obišao. Kako smo vidjeli, ploče su u upotrebnom stanju (uz manje saniranje rupa koje su vremenom nastale od vode). Nekoliko osoba koje se bave građevninskim radovima, a koje, sticajem okolnosti, stanuju u susjednim objektima, potvrdilo je da su ploče očuvane i da je gradnja na njima moguća. Navodimo i da su intervjuisani muškarci, Egipćani, koji žive u objektima označenim za rušenje kazali da bi mogli da obavljaju fizičke poslove i pomognu stručnim licima-majstorima prilikom eventualne gradnje na pločama.

Dakle, predlažemo da ispitamo mogućnost stambenog zbrinjavanja šest porodica, tako što bi se nadogradili objekti na postojećim pločama. Napominjemo da bi svako odlaganje izmještanja porodica iz navedenih uslova (i čekanje datuma za prinudno izvršenje u martu 2014.) moglo imati pogubne posljedice (posebno jer je neophodno zagrijati prostorije u kojima žive trudnice i veliki broj djece, a koje su neobezbijedene odgovarajućim elektro-instalacijama).

Kako nema sumnje da će se usljed prinudnog izvršenja u martu 2014. ovih šest porodica naći na ulici, podsjećamo da je ljudsko pravo na adekvatno stanovanje, kao jedan aspekt prava na odgovarajući životni standard, garantovano međunarodnim dokumentima koji obavezuju Crnu Goru: Univerzalnom deklaracijom o ljudskim pravima¹, Konvencijom o pravima djeteta² i odredbom člana 11 Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima od 16. decembra 1966. (PESK)³. Posebno naglašavamo stav 16 Opšteg komentara Komiteta za ekonomska, socijalna i kulturna prava UN br. 7 koji određuje da **rezultat prinudnog iseljenja ne smiju biti beskućnici**,

¹ Član 25, stav 1: „Svako ima pravo na standard života koji obezbjeđuje zdravlje i blagostanje, njegovo i njegove familije, uključujući hranu, odjeću, stan i lječarsku negu i potrebne socijalne službe, kao i pravo na osiguranje u slučaju nezapošljenosti, bolesti, onesposobljenja, udovištva, starosti ili drugih slučajeva gubljenja sredstava za izdržavanje usljed okolnosti nezavisnih od njegove volje.“

² Član 27, stav 1: „Države-potpisnice priznaju pravo svakog djeteta na životni standard koji odgovara djetetovom fizičkom, mentalnom, duhovnom, moralnom i društvenom razvitku“; stav 3: „Države-potpisnice, u skladu s nacionalnim uslovima i u okviru svojih sredstava, preduzet će odgovarajuće mjere da pomognu roditeljima i drugim odgovornim za dijete u ostvarivanju ovog prava, pa će u slučaju potrebe dati materijalnu pomoć i pomagati programe, naročito one koji se tiču prehrane, odijevanja i stanovanja.“

³ Član 11, stav 1: „Države članice ovog pakta priznaju pravo svakom licu na životni standard dovoljan za njega samog i njegovu porodicu, ubrajajući tu i dovoljnu hranu, odeću i smeštaj, kao i stalno poboljšanje njegovih uslova života. Države članice će preduzeti odgovarajuće mere radi obezbeđenja ostvarenja ovog prava i u tom cilju one priznaju bitni značaj slobodno izabrane međunarodne saradnje“. Komitet za ekonomska, socijalna i kulturna prava UN naglasio je da je pravo na stanovanje ključno za ostvarivanje svih drugih ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava (Opšti komentar br. 4, Pravo na adekvatno stanovanje (*The right to adequate housing* (Art. 11(1)), 12/13/1991) st. 1.

odnosno da država članica mora preduzeti mjere kako bi u tom slučaju obezbijedila odgovarajući alternativni smještaj.

Odgovarajuće poštovanje prava na stanovanje u ovom slučaju značilo bi da se ugroženim porodicama iz ovog naselja obezbijedi alternativni smještaj, koji podrazumijeva bar minimalne higijenske uslove, a u koji bi se mogle useliti što prije, a najkasnije do 25. marta 2014.

Imajući u vidu obaveze Crne Gore da obezbijedi minimalni standard ljudskog prava na adekvatno stanovanje, neljudske uslove u kojima trenutno borave i trudnice i djeca, kao i situaciju u kojoj će se u zimskom periodu naći nezbrinuto više porodica s tek rođenim bebama, skrećemo pažnju na ovaj slučaj i apelujemo da hitno preduzmete sve mjere iz svoje nadležnosti da bi se ovim porodicama što prije obezbijedio odgovarajući alternativni smještaj na bilo koji način.

Molim Vas da nas obavijestite o preduzetim mjerama.

Zahvaljujem na pažnji,

S poštovanjem,

mr Tea Gorjanc Prelević,
izvršna direktorica